

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

ZSS/ 500/ 15 /2010/EK

Warszawa, dnia 3 sierpnia 2010 roku

**Pani
Katarzyna Hall
Minister Edukacji Narodowej**

Panowno Pani Minister,

pragnę zwrócić uwagę Pani Minister na problem związany z kondycją zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a dotyczący prób samobójczych i samobójstw wśród nieletnich. Z danych Polskiego Towarzystwa Suicydologicznego wynika, że wzrasta liczba samobójstw dokonanych w starszej grupie młodzieży, tj. wśród uczniów ostatniej klasy gimnazjum i uczniów klas liceum.

W grudniu 2009 roku zorganizowałem w Biurze Rzecznika Praw Dziecka spotkanie przedstawicieli resortów i organizacji, zajmujących się prewencją zachowań samobójczych wśród dzieci i młodzieży. Rezultatem spotkania jest powołanie Grupy Roboczej, która podjęła próbę koordynacji działań mających na celu zapobieganie zachowaniom samobójczym młodzieży. Warunkiem skutecznych działań prewencyjnych podejmowanych w tym zakresie jest dysponowanie danymi na temat ilości prób samobójczych i samouszkodzeń wśród dzieci i młodzieży w Polsce. Do tej pory dostępne dane mają charakter cząstkowy. W czerwcu 2009 r. wystąpiłem w tej sprawie do Ministra Zdrowia o zobowiązanie placówek medycznych do kodowania i rejestrowania wszystkich samouszkodzeń, zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD-10.

Zdaję sobie sprawę, że nie we wszystkich przypadkach zachowań będących próbami samobójczymi dzieci i młodzieży udzielana jest pomoc przez pracowników służby zdrowia, zwłaszcza zdrowia psychicznego. Część samouszkodzeń ludzi młodych, które ewidentnie

można i należy zaliczyć do prób samobójczych nie jest zgłaszanych do placówek służby zdrowia. Liczne są powody ukrywania bądź lekceważenia spraw – rodzice nie chcą, by postrzegano ich jako niewydolnych wychowawczo, nauczyciele obawiają się niskiej oceny swoich kompetencji - w efekcie rzeczywisty obraz zjawiska ulega zniekształceniu i tym samym jest niepełny. To uniemożliwia wypracowanie skutecznych działań prewencyjnych.

Na podstawie wyników badań przeprowadzonych w wielu krajach, w tym także w Polsce przez prof. Agnieszkę Gmitrowicz – Kierownika Kliniki Psychiatrii Młodzieżowej Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, wśród uczniów w wieku 13 - 19 lat wynika, że młodzież dokonująca samouszkodzeń (również w postaci uszkodzania, nacinania skóry) jest w grupie wysokiego ryzyka samobójstwa dokonanego. Wcześniejsze próby samobójcze i zamierzone samouszkodzenia są najsilniejszym czynnikiem predykcijnym skutecznego odebrania sobie życia.

W związku z powyższym – na podstawie art. 10a ustawy z 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. Nr 6, poz. 69 z późn. zm.) zwracam się do Pani Minister o rozważenie możliwości zobowiązania pracowników szkół i placówek oświatowych do przekazywania Kuratorom Oświaty informacji – o potwierdzonych próbach samobójczych i zamierzonych samouszkodzeniach wśród nieletnich uczniów. Kwestią dalszych uzgodnień powinien być sposób i zakres przekazywanych danych oraz takie ich kodowanie, by gromadzenie tych informacji nie wiązało się z ujawnianiem danych osobowych objętych ochroną, a także uniemożliwiało identyfikację szkoły bądź placówki oświatowej. Zebrane w ten sposób dane pozwolą na bardziej precyzyjną ocenę skali samouszkodzeń wśród dzieci i młodzieży, a tym samym wypracowanie i podjęcie skutecznych działań profilaktycznych.

Z wyrazami szacunku
Marek Gutchelew,

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 17 sierpnia 2010 r.

DZSE-048/26/CZ/2010

Pan
Marek Michalak
Rzecznik Praw Dziecka

Panie Ministrze

odpowiadając na pismo ZSS/500/210/EK w sprawie problemu kondycji zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, a dotyczącego prób samobójczych i samobójstw wśród nieletnich uprzejmie informuję, że Ministerstwo Edukacji Narodowej od początku prac Grupy Roboczej, której zadaniem jest próba konsolidacji działań mających na celu zapobieganie zachowaniom samobójczym młodzieży stało na stanowisku, iż resort oświaty nie jest właściwym podmiotem do zbierania i przekazywania danych o ww. problemach.

Należy zwrócić uwagę, że w chwili obecnej trudno jest jednoznacznie ocenić, w jakim stopniu zachowania autoagresywne lub autodestrukcyjne są związane z podjęciem przez młodzież próby samobójczej na ile zaś stanowią działania o charakterze kulturowym lub wewnątrzgrupowym. Oznacza to, że obok fizycznych objawów działań uczniów szkoła powinna dokonać interpretacji zamiaru czynu. Podjęcie takich działań może prowadzić do wyciągania mylnych wniosków, a tym samym znacznie wpływać na jakość przekazywanej informacji. Równocześnie pozyskane informacje miałyby charakter danych wrażliwych, których zbieranie i opracowywanie w sposób pobeżny i bez odpowiedniego przygotowania może prowadzić do oskarżeń o ingerowanie w prywatne życie uczniów, ale przede wszystkim wpływać na rzetelność zbieranych danych.

Jednocześnie należy pamiętać, że w ramach Rządowego programu ochrony zdrowia psychicznego, w 2011 roku zostały zaplanowane do realizacji 2 zadania:

1.2.1. opracowanie programu zapobiegania samobójstwom wśród dzieci i młodzieży,

1.2.2. realizacja programu zapobiegania samobójstwo wśród dzieci i młodzieży.

W związku z powyższym, w obecnym stanie organizacyjnym, Ministerstwo Edukacji Narodowej stoi na stanowisku, iż zbieranie danych przez pracowników oświaty w szkołach i placówkach jest niezasadne, zaś dane którymi dysponuje Ministerstwo Zdrowia oraz Policja są wystarczające, aby rzetelnie ocenić skalę zjawiska prób samobójstw wśród młodzieży.

Z poważaniem
WIZ MINISTRA
PODSEKRETARZ STANU
Zbigniew Włodkowski